

שאלה ס"ב) בתוה"ק בפרשתן לא תעמוד על דם רעך. ודרשו בזה (סנהדרין מג.) מנין לרודף להרגו שניתן להצילו בנפשו ת"ל לא תעמוד על דם רעך, ויש לחקור מה הדין בשני רודפין אחד רודף להרוג, ואחד רודף אחר נערה המאורסה, מי קודם להצילו בנפשו? שאלה ס"ג) בתוה"ק בפרשתן ולפני עור לא תתן מכשול. ולמדו בזה (פסחים כב:) דמושיט כוס יין לנזיר עובר אלפני עור לא תתן מכשול, ויש לחקור האם הנזיר בעת שתיית היין עובר ג"כ בלאו דלפני עור, דהא מכשיל את המושיט בלאו דלפני עור?

פתרון לחידודא - גליין ל"ב חג הפסח

שאלה ס"ז) האם כוס של אליהו הנביא צריכה טבילה או דנימא כיון דלא שותים בו אי"צ טבילה? שאלה ס"א) מ"ט תקנו חז"ל להוריד המצה בברכת על אכילת מצה הא אח"כ נוטלין המצה למצוות כורך? שאלה ס"ז) לכאורה אין צריך טבילה דרק כלי סעודה חייבין בטבילה כמבואר בעבודה זרה ע"ה ע"ב, ואף דכתבו הפוסקים דגם כלי שבו מכינים את האוכל חייב בטבילה אף שאין אוכלים בו כגון סירים ומחבתות, וכן מבואר ביו"ד סימן ק"כ ס"ד במחבר לגבי פדיליאש שצולין עליו בשר וסעיף ז' ברמ"א לגבי רחיים של פלפלן ומשפכות ע"ש, אין זה אלא בכלים אלה שהם צרכי סעודה דהיינו הכנת האוכל, אבל כוס של אליהו שממלאים אותו רק לשם מנהג אבל אינו לא כלי סעודה שאוכלים ושותים בו, וגם לא כלי שמכינים בו מאכל ומשקה, לכאורה אין צורך בטבילה. אולם טוב יותר לטבול בלא ברכה. דשם בסעיף ה' כתב המחבר דסכין של שחיטה אין צריך טבילה, והרמ"א כתב דיש חולקין "וטוב לטבול בלא ברכה" וה"נ כאן יטבול בלא ברכה. שאלה ס"א) יש לומר כך, דמוטב שיעשו כן מאשר לא יורידו המצה ולא יעשו בו אח"כ שום מצוה עד כורך, ובהו איכא בושת הפת יותר מבאם עתה יוריד המצה כיון שאינו משתמש בו עתה לאכילת המצה עד סדר כורך.

מילי דאבות

פרקי אבות פרק ג'

חמדת הדף

מסכת עירובין פרק מי שהוציא אוהו

דף סג

י"ב מיל אי הוי דאורייתא בזה"ז, או בבמה בעי ר' חנניא יש תחומין למעלה מ' או אין תחומין - והמחבר (ס' ת"ד) פסק דספק הוא ואזלין בדרבנן לקולא, והוסיף הרמ"א שם משם תשובת הרמב"ם שאם היה הולך מתוך י"ב מיל לחוץ ל"ב מיל ע"י קפיצת שם, למד"א (שם סק"א) כתב משם הרלב"ח דדוקא לאדם עצמו אבל כליו ובהמתו אפי' י"ב מיל הוי דרבנן אזלין לקולא, אולם הביא דהמהר"ם אלשאקר חלק וס"ל דגם בכליו ובהמתו הוי דאורייתא להאי מד"א, ועי' במנחת חינוך (מצוה כ"ד) שהקשה ע"ז מהא דמנחת (לקמן ע"ט) דאין חוששין אפי' ב"ב מיל, וכן כתב להדיא הריטב"א שם דאין חוששין, ויעו"ע בתוס' ישנים (יומא סז. ד"ה בא) דאין איסור אלא אם קבוע לו מקום מתחלת היום, אולם אם חוזר אין איסור, ה"ה גם ב"ב מיל.

דף פ"א

פת נקי של עכו"ם ושל ישראל אינו נקי מאיזה בוצע

(ע"ב) אי פקח הוא עייל לתחומא ושרי ליה - יעו' בגליוני הש"ס (להגר"י ענגיל) שהביא חידוש נפלא משם הראביה (ברכות כיצד מברכין ס' קי"א) שאדם שיש לו פת נקיה של עכו"ם, ופת שאינה נקיה של ישראל, בוצע של העכו"ם, והוסיף וכיון שכבר הותר לו לבצוע עליו יכול לקחת הימנה לכל הסעודה, וחליה מסוגיין דכי היכי דהכי אמרו אם פיקח יכנס לתחומא ושרי ליה לגמרי, ה"נ כאן אחרי דהותר לו הבציעה הותר לו לכל הסעודה, ובאתון דאורייתא (כלל כ"ו) האריך מהרבה מקומות בש"ס אי אמרינן הואיל ואשתרי אשתרי באיסורים דרבנן.

דף מ"ב

מהו השיעור של אלפיים פסיעות שהותר בשבת

א"ר נחמן אמר שמואל היה מהלך ואינו יודע תחום שבת מהלך אלפיים פסיעות בינונית וזה הוא תחום שבת - הנה כתב המג"א (ס' צ"ג) דסתמא דמילתא של פסיעות בינונית הוא גם מאדם בינוני, והוא כמרחק שני מנועלים מפני כשהוא מהלך הוא מרחיק עצמו רגל מחבירתה, והנה בגדר פסיעה נחלקו הראשונים דבעירובין נח. כתב רש"י דהוא אמה, והריטב"א כתב שם דהוא קרוב לפסיעה לא הוי פסיעה מצומצמת אלא קרוב לאמה, והכלבו הביא דהדרכי משה (או"ח סי' שצ"ט) כתב דפסיעה הוי קצת יותר מאמה, ובבירור השיטות מאי נפק"מ להלכה יעו' בשו"ת מנחת ברוך (ס' ע"ה ענף ב') בסופו, שהאריך בזה יעו"ש נפלאות.

בית הכסא שבברכות ובמטוסים אם יש להם דין ביה"כ קבוע

(ע"ב) רבי זירא אומר הואיל וספינה נוטלתו מתחילת ארבע ומנחתו בסוף ארבע - הרי דכיון דאין הספינה נחה הרי דאין לה פסיעה בד' אמות קבוע לכן לא קנו לו ד' אמות, והביאו בזה האחרונים ראייה לדין בתי כסאות שהם על רכבות שיש להסתפק אם יש לזה דין של ביה"כ קבוע, לענין אם צריך ליטול ידיו אחרי שיצא משם, דכיון דברכות גם רוחצים פניהם באותם בתי הכסא, הרי דלאו לשימוש של עשיית צרכיו לבד הוא, וכמו כן במטוסים שנוטלים ידיות שם, גם יש להסתפק, והביא בשו"ת ארץ צבי (חו"א סי' קי"א) בסופו ראייה מסוגיין דכי היכי דלגבי קנין ראינו דלא מיקרי מקום קבוע בכדי להקנות לו ד' אמות, ה"נ לגבי ביה"כ אינו קבוע.

ב- או יאמר עפ"י מאי דאמרו דמדינא צריך האדם לעמוד בזמן לימוד התורה, מפני יראת התורה, ופן כאשר ילמד תוה"ק ינמנם והוי בזיון התורה שעזב את התורה, ואולם התירו בשניים כיון דכי היכי דבחדש שמוא יטה ובשאר מקומות התירו בשניים דהאחד זכיר ויעיר את חברו, ולכן בשנים שיושיבם והוגים בתורה התירו ללמוד אפי' בשיבה, אמנם אם שנים הם ועכ"ז אין ביניהם ד"ת הרי זה מושב לצים, שהוא בגדר של ליצנות מהקב"ה ותורתו. (מחמדי התורה)

משנה ג' - רבי שמעון אומר שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו ד"ת כאילו אכלו מזבחי מתים שנא' כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום.

א- יבואר בהקדמת הקושיא המפורסמת, היאך ישראל נהנים בזה העולם הא חלקו יעקב ועשיו, ונטל יעקב העוה"ב, ועשיו העוה"ה, ותירצו המפרשים למאי דאמרו (נדרים לג.) אלמלא תורה לא נתקיים שמים וארץ, ואמרו עוד (שבת פח.) אם אתם מקבלים התורה מוטה ואם לאו אני מחזיר את העולם לתוהו ובוהו, הרי דבלימוד התורה מצילין את העולם מתוהו ובוהו, וכפי שאמרו (ב"מ כב.) המציל מזוטו של ים הרי אלו שלו, והנה אכילת עכו"ם נקרא זבחי מתים, ובהו יבואר היטב שאם אכלו והיינו שנהנו בלי ד"ת הרי כאילו אכלו משל הגויים דהוי זבחי מתים ורק אם יאמרו בזה ד"ת הרי משולחן גבוה קזכי. (חסדי אבות להחיד"א)

ב- או יאמר למאי דכתב רש"י פר' עקב עה"פ השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם וכו' כיון שתהיו אוכלים ושבעים ושמרו לכם שלא תבעטו שאין אדם מורד בקב"ה אלא מתוך שביעה, ומתוך כך ועבדתם אלוהים אחרים שכיון שאדם פורש מה"ת הולך ומתדבק בע"ז, הרי דהפורש מד"ת באכילתו יבוא לידו ע"ז, וזהו הפי' שנים שיושיבם ואין ביניהם ד"ת הרי הם פרושו מה"ת ועוסקין רק באכילתם לכן הרי הוא כאילו אכלו מזבחי מתים. (מחמדי התורה)

משנה א' - עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון.

א- הנה אמרו חז"ל כל מי שיש בו גסות הרוח לסוף נכשל, ועוד אמרו הגיגה טז אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ולבש שחורים וילך למקום שאין מכירין אותו, ובסוטה (ג) הדעבירה מלפתת האדם ביום הדין, וזהו הסתכל בג' דברים ואין אתה בא לידי עבירה א- מאין באת שבזה תבוא לענווה ולא תחטא, ב' ואם הו, עכ"ז מתגבר עליך יצרן ולאן אתה הולך למקום רמה ותולעה ובהו יאבד הצורה של האדם ולא יהא ניכר כלל, ג- הדעבירה עצמה מלפתת ליום הדין וזהו ולמי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, (פעולת צדיק לר"ח פלאגי)

ב- אמרו חז"ל פסחים נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שבא לשם, בזמן שדעתו לחזור, וזהו הסתכל בג' דברים, א- מאין באת חומרי מקום שיצא משם ולאן אתה הולך חומרי מקום שבא לשם, ואם יאמר אין דעתו לחזור, לכן קאמר ג- ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון הרי דעתיד לחזור לשם. (ישמח משה - קדושים)

משנה ב' - רבי חנניא בן תרדיון אומר שנים שיושיבין ואין ביניהם ד"ת הרי זה מושב לצים שנאמר ובמושב לצים לא ישב וכו'.

א- אפשר לפרש במאי דחזיתי להבן איש חי באדרת אליהו בפרשתו, שהביא שכתב הרח"ו ז"ל בשם רבינו הארי"י, דאם ב' אנשים מודיע ישראל שהם משורש אחד שונאין זה לזה, בפרט ב' אוהבים מקודם, הוא לפי שזה חפץ לינוק מן השורש ההוא יותר מחבירו, והם מקנאים זה לזה בלי ידיעה דאע"ג דהוא לא חזי מזוליהו חזי, ולכן אם ישניו רוח"ק ויראו זאת ודאי שיהיו אוהבים זה לזה, וזהו שנים שיושיבם ואין ביניהם פי' שהם שונאים זה לזה, הרי דברי תורה סימן מדברי תורתנו הוא, דהוא מושב לצים שאין בהם רוח"ק. (מחמדי התורה)